

KAKŠNO JE PRIMERNO STRATEŠKO USMERJANJE GOSPODARSTVA V SLOVENIJI?

Prof. dr. Marko Jaklič, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta

Smo na začetku 3. industrijske revolucije, katere značilnost je (bo) digitalizacija proizvodnje oziroma celotne družbe. Ob nadaljnji globalizaciji to zahteva drugačno oziroma novo nacionalno (in evropsko) inovacijsko, tehnološko oziroma industrijsko politiko ter nasploh spremembe v institucionalnem ustroju družbe, ki mora (drugače) podpirati 1. Inovativnost in podjetništvo, 2. Mobilni trg dela (varna prožnost) in 3. Kakovostne in učinkovite socialne in druge skupne (splošne) sisteme.

Proizvodnja bo v prihodnosti z novimi tehnološkimi rešitvami in poslovnimi modeli (še) pomembnejša. Ob velikih organizacijsko povezanih proizvodnih sistemih bomo govorili tudi o »demokratizaciji« proizvodnje (vse več bo »garažnih« proizvodnih podjetij, ki bodo delovala globalno). V ZDA in Evropi se že pričinja proces reindustrializacije na novih tehnoloških in družbenih temeljih. Proizvodna konkurenčnost Kitajske se zmanjšuje tako zaradi tehnološkega razvoja kot zaradi drugih razvojnih in družbenih izzivov Kitajske. Izginja delitev med proizvodnjo in storitvami. Izziv sveta je, kako zagotoviti delovna mesta in kakovostno življenje za 7 mia ljudi (od tega je sedaj 6 mia revnih oziroma materialno »podhranjenih«). Ključne tehnologije prihodnosti bodo informacijska-komunikacijska tehnologija (npr. izjemni vplivi »storitev v oblaku«, ki bodo temeljito spreminjale naše življenje in poslovanje, internet stvari,...), biotehnologija, novi (pametni) materiali in njihovo preoblikovanje (npr. 3-D printerji), avtomatizacija proizvodnje v digitalnem (virtualnem) okolju, nizkостroškovni produkti, tehnologije za ekološko učinkovitost, energetika, zdravje,... Izziv uspešnega povezovanja znanosti in tehnologije (proizvodnje) bo vse večji (govorimo o proizvodnji temelječi na znanosti; »science&technology based production«).

Slovenska vlada naj ne izbira tehnologij ali podjetniških zmagovalcev prihodnosti, ampak omogoča povezanost razvojnih akterjev v **odprte (globalne) inovacijske sisteme**. Politika spodbujanja konkurenčnosti v novih razmerah mora temeljiti na treh stebrih: 1. Gradnja kapacitet (odličnost znanosti in inovativne (absorpcijske) sposobnosti podjetij), 2. Gradnja nacionalnih mostov (različne oblike povezav med znanostjo in podjetji) ter 3. Gradnja mednarodnih mostov (nujno potrebna mednarodna povezanost vse razvojnih akterjev). Za pravo »lokalno vgnezdjenje« raziskovalno razvojnih aktivnosti, ki bodo pripeljale do visokih dodanih vrednostih na trgu, pa je potrebno poleg spodbujanja inovativnosti in podjetništva vzpostaviti še druge elemente sodobne družbe »omogočanja« (predvsem na trgu dela in v podpornih družbenih sistemih). V Sloveniji poznamo (udejanjamo) veliko instrumentov, ki so primerni za nove izzive. Pomembno pa jih bo povezati in veliko bolj strateško osmisлити, da bodo res »živelili« in dajali rezultate. Tudi na družbenem področju bodo v prihodnjem desetletju ali dveh potrebne velike inovacije.

Izziv za politiko: Ne potrebujemo od zgoraj vsiljenih reform ali planiranih sprememb, ampak moderirano eksperimentalno učenje vseh akterjev za »globalno bojevnishтво«.